

staatsbosbeheer

2017

Jaar in beeld Ameland

Jaar in beeld Ameland

Inleiding

Het zevende Jaar in beeld Ameland hebt u nu in uw handen en daar zijn we trots op.

Al sinds 2011 maken we u op deze manier deelgenoot van onze werkzaamheden op het eiland. Voor Staatsbosbeheer is het een groot voorrecht om een deel van de mooie natuur op Ameland te mogen beheren. Als natuurbeheerder proberen we een balans te vinden tussen beschermen, beleven en benutten van de natuur. De natuur is het podium voor de eilanders, maar ook voor de vele bezoekers. Dat houdt natuurlijk wel wat in. We moeten de hoge standaard die we ons zelf stellen ook waar blijven maken en liever zelfs ook nog verbeteren.

Natuur is iets waar men zuinig op moet zijn, moet koesteren en borgen voor de toekomst. Vanuit de Provincie is dit vastgelegd in het Natura 2000 beheerplan, een Europees plan dat zich richt op de bescherming van plantengroei en dieren. Om dat te bereiken is monitoring en soms ingrijpen noodzakelijk. Zo hebben we in het verleden al plagprojecten uitgevoerd. Ook het begrazen van de gebieden draagt bij aan de instandhoudingsdoelen. De uitvoering van alle beheermaatregelen doen we zoveel mogelijk in samenspraak met de omgeving, omwonenden en andere belanghebbenden.

Het beleven van de natuur is ook een pijler voor ons. De vele wandel- en fietspaden zorgen ervoor dat mensen de natuur in gaan. Het waarborgen van de goede toegankelijkheid van de paden is dus heel belangrijk.

Onze aanwezigheid bij evenementen zoals de ambachtelijke dag in Ballum of Tussen Slik en Zand draagt ook bij aan die beleving. In gesprek gaan met eilanders en bezoekers, laten zien wat we doen en vertellen over de bijzonderheden in de natuur en over onze werkzaamheden, doen we graag. Daarom zijn we dit jaar op stap geweest met dorpsgenoten en gaan we nog bij de scholen langs met een mooie leskist. Ook via social media is ons werk te volgen en voor wie dat niet heeft brengen we jaarlijks dit Jaarbeeld rond.

Als we de natuur willen beschermen en meer beleefbaar maken dan moeten we blijven investeren in de natuur. Daarom moeten we ook kijken naar de mogelijkheden om te kunnen “oogsten” uit de natuur. Echter alleen wanneer de natuur er geen schade aan ondervindt. Aan de eilander situatie hangt echter wel een prijskaartje; de ruimte is beperkt en afvoeren van materialen is een kostbare bezigheid. Samen met het eiland zoeken we daarom naar mogelijkheden om producten als hout en maaisel op het eiland te verwerken. De opbrengsten gebruiken we om de natuur beter te beschermen en te laten blijven beleven.

Kortom natuur beschermen, beleven en benutten dat doen we met elkaar! We horen dan ook graag uw mening en ideeën. Samen met u en Jetse, Harry, Robert, Lex, Marline en ondergetekende houden we de natuur op Ameland mooi!

Marjan Veenendaal
Teamleider Staatsbosbeheer Ameland

Staatsbosbeheer zet zich in voor een natuurlijke leefomgeving waarmee mensen zich verbonden voelen, die bescherming biedt aan waardevolle planten en dieren en waar plaats is voor beleving en benutting.

Jouw foto als cover van het Jaar in Beeld 2018? Stuur je foto in hoge resolutie naar Ameland@staatsbosbeheer.nl o.v.v. cover 2018

Beschermen

Staatsbosbeheer beheert op Ameland zo'n 1000 hectare natuurgebied. Daarnaast beheren we ook een stuk Waddenzee van 500 hectare op en rond Engelsmanplaat. Bij het beheer staat de bescherming van de natuur voorop; we streven naar het in stand houden van de aanwezige natuurwaarden en proberen die, waar mogelijk, ook te vergroten. Dit doen we door recreatie in goede banen te leiden en op sommige plekken actief in te grijpen, bijvoorbeeld door te plaggen, te maaien en te begrazen. De komende jaren worden veel van deze maatregelen uitgevoerd vanuit de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

| Jaarlijks bezoeken naast duizenden vogels ook veel wadlopers Engelsmanplaat.

De PAS voor Ameland

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is een landelijk programma dat de natuurkwaliteit moet verbeteren en tegelijk economische groei mogelijk moet houden. De beheermaatregelen die in de Programmatische Aanpak Stikstof zijn opgenomen zijn nodig omdat de duinen steeds meer vergrassen en verruigen door een toenemende invloed van stikstof, veroorzaakt door verkeer, industrie en landbouw. Dit gaat ten koste van de kwetsbare duinnatuur omdat grassen de kenmerkende duinplanten overwoekeren, stikstof werkt namelijk als een meststof. Daarmee verdwijnen ook insecten en vogels die in de duinen thuishoren. Door aan de ene kant de invloed van stikstof op de natuur te verminderen en aan de andere kant de uitstoot van stikstof te reduceren, blijft er ruimte voor de groei van bedrijven en verkeer. De maatregelen in de duinen van Ameland bestaan uit drie dingen: duinen afplaggen (voedselrijke laag afgraven), meer begrazen en duinen weer laten stuiven. Dat houdt in dat er samen met Gemeente Ameland, Rijkswaterstaat en It Fryske Gea gekeken gaat worden waar dit allemaal mogelijk is. Nadat de eerste plannen zijn uitgewerkt, leggen we dit voor aan de eilander klankbordgroep. In deze groep zitten vertegenwoordigers van verschillende organisaties en bedrijven op Ameland. De Provincie Fryslân registreert dit hele project en is ook eindverantwoordelijke, de terreinbeheerders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering.

| De duinparelmoervlinder is één van de twee parelmoervlinders op Ameland. | Parnassia groeit in de kalkrijke en natte duinvalleien.

Engelsmanplaat

Dit jaar hebben de vogelwachters van de telgroep Engelsmanplaat voor het eerst een heel seizoen in de nieuwe Wadwachtpost “de Kalkman” vertoeft. Voor velen best wel spannend, omdat ze enorm verknocht waren aan het oude nostalgische huisje. Maar eenmaal daar waren de reacties zeer positief en deed het ‘de goeie ouwe tijd’ gauw verdwijnen. Bij het ontwerp is namelijk rekening gehouden met de gebreken die het vorige huisje kende. Zo zijn de ramen van dubbel glas waardoor er altijd goed zicht op de platen blijft. Ook het balkon is breder geworden en verstevigd zodat een telescoop ook rustig blijft staan.

Het broedsucces van de vogels was dit jaar weer spectaculair te noemen. Nog nooit zijn er zoveel broedende dwergsterns geteld. In 2016 stond de teller al op 123 nesten, maar dit jaar spande de kroon met 250 broedparen. Een andere taak waar de vogelwachters zich mee bezig houden is gastheerschap. De platen zijn een geliefde spot voor de wadvaarders en wadlopers. De wadwachters zien erop toe dat deze bezoekers de broedende vogels niet verstoren en dat rustende trekvogels niet worden verjaagd. Iedere keer dat een vogel op moet vliegen verspilt hij energie die hij eigenlijk nodig heeft voor de trek.

SNL monitoring 2017

Ameland volledig geïnventariseerd Provincie Fryslân financiert het beheer van de natuurgebieden op Ameland. Dit gebeurt via de Subsidiereregeling Natuur en Landschap (SNL). In 2017 hebben we laten monitoren hoe het staat met de libellen, dagvlinders en sprinkhanen in de gebieden die we beheren. Ook wordt er voor de SNL gekeken naar vogels, planten en de structuur van het landschap. Deze soortengroepen zeggen veel over de kwaliteit van een natuurgebied en kunnen daarom gebruikt worden als graadmeter voor de geboekte resultaten van het beheer.

De uitkomsten van deze monitoring rapporteren we aan de Provincie Fryslân, een vereiste om te laten zien of het beheer geslaagd is. Dit onderzoek herhalen we iedere zes jaar voor de libellen, vlinders en sprinkhanen. Voor de planten is dat na 12 jaar.

| Kommavlinder.

Zwarte ree en zwarte zeehond op Ameland

In de duinen bij Hollum is dit jaar een zwarte reebok gezien en er is een jonge zwarte grijze zeehond uitgezet op het eiland. Hoe komt het nou dat deze dieren zwart zijn? Een genetische afwijking is de ‘boosdoener’. Door een gebrek aan melanine, kleuren de dieren zwart. Dit heet melanisme. Het is een vrij zeldzame verschijning die bij verschillende diersoorten voor kan komen.

| Voor de grote sterns op de Fuegelpôle is het broedseizoen mislukt.

Vervangen rasters rondom begrazing Hollum

Het raster rondom de Jan Roepeheide was aan vervanging toe. Om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren is er flink gesnoeid. Hierdoor is een oude dôbbe weer tevoorschijn gekomen, een drinkpoel. Amelanders stellen ons weleens de vraag of we sommige stukken duin ook hebben verlaagd omdat het zo nat is, maar niets is minder waar. Door het verwijderen van de struiken en bomen is er een kale grond achtergebleven. Het water stond er 's winters altijd al, alleen viel het nooit op omdat de bomen, struiken en pollen met pijpenstrootje het zicht ontnamen.

Broedende lepelaars

In 2017 heeft zich voor het eerst een kolonie lepelaars gevestigd in de westelijke duinen van Ameland. In totaal hebben nabij Ballum zes paartjes een poging gedaan jongen groot te brengen. Uiteindelijk is slechts één paar lepelaars hierin geslaagd en vlogen twee jongen uit. Wat de reden is voor deze plotselinge vestiging is niet duidelijk. Mogelijk zijn de kolonies op het Oerd 'vol' en zoeken de jonge lepelaars daarom nieuwe broedplekken. Ook op het Groene Strand hebben de lepelaars een poging gedaan om te broeden. Dit was nog niet succesvol. Wie weet dat het in 2018 wel gaat lukken.

| Het begin van een nieuwe lepelaarkolonie in de duinen bij Ballum.

Mislukt broedseizoen voor Grote Stern op Feugelpôle

Hoe een broedseizoen gaat verlopen is altijd moeilijk te voorspellen. Onder andere weersinvloeden en de aanwezigheid van rovers hebben invloed op het broedresultaat. Tijdens een nesttelling in mei telden we ruim 3000 broedparen van de grote stern. De kokmeeuwen vervulden ook nog een goede rol, door hun eigen nesten goed te verdedigen tegen rovende zilver- en mantelmeeuwen. Een actie waar de grote sterns flink van profiteren, omdat deze veel minder fel reageren op deze rovers. De hoge waterstanden

in maand juni hebben de kolonie echter geen goed gedaan. De kolonie grote sterns doorstond de hoge vloed, maar de nesten van de kokmeeuwen spoelden weg. Zij gingen niet meer nesten en legden zich vooral toe op het afpakken van visjes van de sterns. Puberende zilver- en mantelmeeuwen deelden uiteindelijk de genadeslag uit. In een paar dagen tijd hebben zij de volledige broedkolonie geplunderd. Het broedseizoen van de sterns is daarmee mislukt en er zijn geen jongen grootgebracht.

Cursus flora en fauna met It Fryske Gea

Staatsbosbeheer investeert veel in het op peil houden van de kennis van de medewerkers. Cursussen en trainingen spelen hierbij een grote rol. In 2017 verzorgde Helicon een zeer uitgebreide cursus 'flora en fauna inventarisatie en monitoring'. Tien Staatsbosbeheerders van zowel Ameland, Vlieland en Terschelling hebben gedurende 15 cursusdagen over verschillende thema's hun kennis vergroot. Maar niet alleen Staatsbosbeheer was vertegenwoordigd, ook Arjan Verbiest van It Fryske Gea heeft de cursus bijgewoond. De kennis over verschillende soortgroepen en het inventariseren hiervan is verrijkt zodat we de natuur nog beter te kunnen beschermen.

| De brede wespenorchis groeit op Ameland op verschillende plekken langs de bosspaden.

| De klokjesgentiaan profiteert van begrazing.
| Moeraswolfsklauw vind je in enkele natte duinvalleien.

Beleven

Ameland is niet alleen een eiland met veel natuur, er komen jaarlijks ook 600.000 toeristen en er wonen jaarrond 3600 mensen. De recreatiedruk in de natuur is dan ook hoog. Met elkaar, beheerders en eilanders, slagen we er in, alle verschillende vormen van gebruik in goede banen te leiden en de natuurwaarde te behouden. Onderling contact en elkaar blijven informeren is daarbij noodzakelijk, daarom organiseren we excursies voor bezoekers én voor bewoners.

| Op de kwelders staat in augustus de lamsoor massaal in bloei.

| De excursies met de dorpen zijn voor herhaling vatbaar.

Op stap met de dorpsgenoten

Begin 2017 hebben alle buurtschappen op het eiland een uitnodiging van Staatsbosbeheer ontvangen om gezamenlijk op excursie te gaan. Doel hiervan was om elkaar op de hoogte te brengen van zaken die leven in het buurtschap en uitleg te geven over het beheer van Staatsbosbeheer in de omliggende gebieden. Met veel plezier zijn we met de Buurtschappen van Nes, Hollum en Ballum op pad geweest. De reacties waren erg positief. Er is daarom afgesproken dit jaarlijks te herhalen. Bij elk dorp zijn we naar hun 'achtertuin' gegaan. Het bosonderhoud, de bescherming van de Feugelpölle, begrazing in de terreinen, de waterhuishouding bij het Hagedoornveld en recreatie in de bossen waren onderwerp van gesprek.

| Onder andere het bosbeheer was onderwerp van gesprek.

Leskisten 'Op avontuur op Ameland'

Het schoolproject "Op avontuur op Ameland" geeft aandacht aan de eilander natuur, cultuur, geschiedenis en dialect. Het is speciaal gericht op de eilander scholen. Volgens de initiatiefnemers van dit plan, Peter Kienstra en Joke Mosterman, begint achter iedere boom weer een nieuw avontuur. "Ameland heeft de kinderen veel moois te bieden, het is een schateiland waar de spannendste avonturen voor kinderen klaarliggen. Voor de eilander leerlingen is er nog veel "Ameland" om te verkennen. Van oost naar west, van de Kooi tot Hollum, van zeehond tot rode bosmier, van Ritskemoai tot Hidde Kat, van vroeger tot nu en van de lente tot en met de winter". Omdat een bos-leskist niet mag ontbreken heeft Staatsbosbeheer samen met "Op avontuur op Ameland" vier leskisten samenge-

steld over het bos. Met de inhoud van de kist (o.a. bladeren, plantenpers, zaadjes, loepjes, insectenzuigers, zoekkaarten) kan de leerkracht samen met de leerlingen een mooie natuurles verzorgen. De boskisten maken onderdeel uit van een hele reeks leskisten, waarbij elk seizoen zijn eigen leskist heeft. Al het educatiemateriaal voor dit project is te vinden op www.opavontuuropameland.nl

Redding hond bij Roosduinen

Het werk als boswachter brengt soms onverwachte zaken met zich mee. Deze zomer hebben we geassisteerd bij een bijzondere reddingsactie: een teckel zat vast in een konijnenhol onder de grond. In samenwerking met de dierenambulace en een kraantje van de firma Nagtegaal is het gelukt het dier uit zijn ondergrondse verblijf te halen. Het voorkomen van dit soort reddingsacties is eenvoudig; houd uw hond in de duinen aan de lijn. Broedende vogels en ander wild krijgen zo voldoende rust.

Onderhoud ruiterspaden

Ameland heeft een flink netwerk van ruiterspaden die intensief gebruikt worden. Om dit op orde te houden is regelmatig onderhoud noodzakelijk. De ruiterspaden worden jaarlijks meerdere keren gecontroleerd op diepe sporen, gaten en uitstuiwen. De onregelmatigheden egaliseren we en mulle stukken strooien we af met maaisel uit de duinen. In 2018 verlegd Staatsbosbeheer een deel van de ruiterroute bij de Jan Roepeheide waardoor er halverwege de heide een verbinding met het strand ontstaat. Het oude pad komt daarmee te vervallen.

| De hond is uiteindelijk gezond en wel uit het hol gehaald.

Boswachter publiek Harry de Jong (58)

‘Een ambassadeur van Ameland’

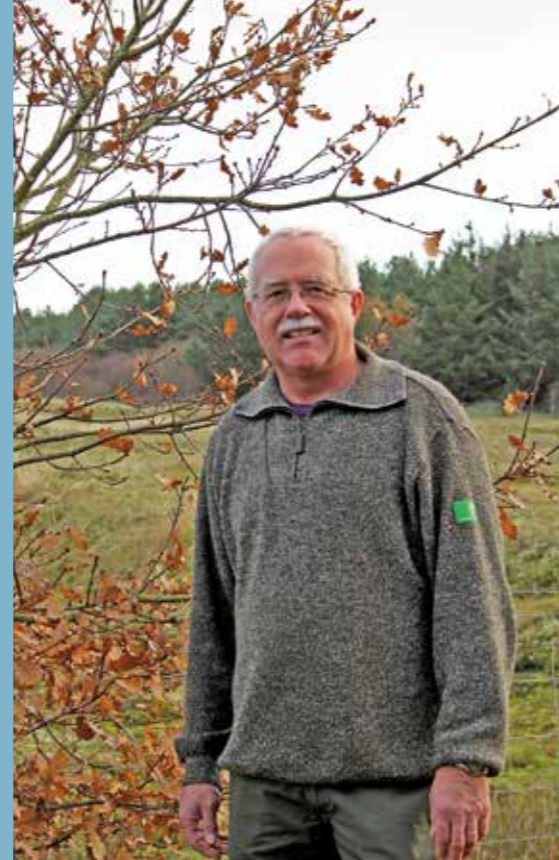
Hij is het type vriendelijke bromsnor. Al van ver herkenbaar aan de gulle lach, nooit te beroerd om ergens de handen uit de mouwen te steken. Harry de Jong voelt zich vaak ambassadeur van Ameland, het eiland waar hij geboren en getogen is, waar hij zo trots op is. Een spontaan praatje met gasten, surveillance rijden in de vrije natuur; die dingen maken dit werk zo dierbaar voor de boswachter publiek.

Een “luxebroep”, als je het Harry vraagt. Natuurlijk moet ook hij af en toe een rapportje uitschrijven of vergaderen tussen vier muren, ‘maar ik ben geen kantoor mens. Ik groeide op in deze prachtige omgeving met z’n natuurlijke diversiteit. Kwelders, bos, strand. Nu ben ik voor mijn werk hele dagen buiten bezig, dat is toch prachtig? De vrijheid is enorm.’

Net als z’n leeftijdsgenootjes ging Harry al met een jaar of vijftien naar de vaste wal, voor de vervolgstudie. ‘Je wist niet beter.’ Maar met het diploma mts Elektrotechniek op zak rolde het balletje, eenmaal terug op Ameland, toch een heel andere richting op. ‘Ik deed vrijwilligerswerk voor het Natuurcentrum Ameland, toen er een plekje vrijkwam bij Staatsbosbeheer.’ Dat was in 1982, ‘op 1 juli’ om precies te zijn, Harry weet het nog heel goed. Na de praktijkopleiding mocht hij het veld in, verzorgde publieksexcursies, deed surveillance en hield toezicht.

Gastheer op een e-scooter

Contoleur is hij nog steeds, al voelt Harry zich eigenlijk meer gastheer. Dát wil ‘ie ook graag uitstralen als hij op pad is met de auto of - liever nog, ‘want dan zie je meer’ - op de elektrische scooter. Met vriendelijkheid kom je een heel eind op het eiland, heeft hij ervaren. Op het gedeelte waarvoor Staatsbosbeheer verantwoordelijk is, zo’n 20 kilometer lang en 4 kilometer breed, spreekt Harry geregeld mensen aan op hun gedrag. Vaak blijft het bij een waarschuwing. ‘Mensen met loslopende honden, mountainbikers die buiten de gebaande paden rijden, illegale kampeerders.’ Dan legt de boswachter uit wat de risico’s zijn. ‘Zelden tref ik onbegrip. Het is meestal geen onwil van mensen, maar onwetendheid. Reacties zijn bijna altijd positief.’ Harry is geen man van het opgeheven vingertje, hij gaat liever de dialoog aan. ‘Dat werkt.

Mensen zien mij surveilleren en dat geeft hen ook een gevoel van veiligheid. Door mijn werkkleding ben ik herkenbaar en aanspreekbaar.’ Harry is blij dat Ameland gespeend blijft van echte excessen, zoals in sommige andere natuurgebieden in ons land. ‘Geen drugs of grote afvaldump, nauwelijks moedwillige vernielingen.’

Zwerf vuil als ergernis

Maar er ligt wel dikwijls zwerf vuil in het bos en dat is knap frustrerend. ‘Speurtochten zijn een terugkerende bron van ergernis’, zegt Harry. ‘Hoe leuk én leerzaam het ook is om kinderen op speelse wijze kennis te laten maken met de natuur; laat het bos na afloop in elk geval weer netjes achter,’ wil ‘ie maar zeggen. Al die kaartjes met vragen, pijlen, aanwijzingen, bevestigd met punaises en plakband. ‘Dat spul verteert niet hè, het blijft maar hangen of komt als afval in de natuur terecht. Er worden ook linten gespannen en daar kunnen paarden van schrikken.’ Hetzelfde treft Harry soms aan met zelfgebouwde hutten. ‘Hoe mooi is dat voor een kind?’ Hij weet het uit eigen ervaring. ‘Maar vaak worden daarbij ook materialen gebruikt die niet in het bos thuishoren; spijkers en schroeven, nylondraad.’ Als de “ogen en oren” van de beheereenheid meldt Harry dat soort ongeregeldeheden. ‘Als ’t even kan los ik het zelf op. Dan is het maar weer opgeruimd. Gelukkig zie ik ook geregeld recreanten die spontaan zwerf vuil van anderen oprapen en meenemen, het bos uit en dan de afvalbak in.’

Fietsdag 2017

Vaste prik: op de vrijdag na Hemelvaart organiseren Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer gezamenlijk de Fietsdag. Via een mooie fietsroute komen de deelnemers meer te weten over de natuur van Ameland en het werk van beide organisaties. Traditiegetrouw doen er ook veel eilanders mee aan deze dag. De fietsdag is geen gewone gemarkeerde fietsroute. Aan de hand van puzzelopdrachten moeten de deelnemers zelf de route zien te bepalen. Deze startte en eindigde in het centrum van Ballum, zodat deelnemers na afloop ook de andere activiteiten die daar die dag georganiseerd werden konden bezoeken.

| De Fietsdag is een jaarlijks evenement van Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer.

Beperken overlast in bos

De bossen op het eiland worden veel gebruikt voor groepsactiviteiten, bijvoorbeeld speurtochten. Geregeld komt Staatsbosbeheer hiervan naderhand de restanten tegen: touwen die tussen bomen of zelfs over paden gespannen zijn, afzetlinten en andere markeringen. Voor ons veel werk om alles steeds op te ruimen, maar ook hinderlijk voor wandelaars of ruiters. Om deze overlast te beperken hebben we de ‘bosspelregels’ opgesteld en verspreid onder alle groepsaccomodaties. Een exemplaar hiervan is af te halen bij ons op kantoor.

Ambachtelijke dag

Op de Ambachtelijke dag heeft boswachter Pieter Schaper van Vlieland een specht gezaagd uit een boomstam. Deze houtkunst trok erg veel bekijks.

Bos-spelregels

Groepsactiviteiten in de natuur

Een speurtocht, sportactiviteit of een picknick in het bos hoort natuurlijk bij een verblijf op Ameland. Houd hierbij uiteraard wel rekening met de natuur en andere gebruikers van het bos, zoals wandelaars en ruiters. Meld altijd even bij Staatsbosbeheer wat je waar gaat doen.

Staatsbosbeheer is graag op de hoogte van de activiteiten in de natuur. Zo kunnen we aangeven waar rekening mee moet worden gehouden, bijvoorbeeld broedende vogels of activiteiten van andere groepen op hetzelfde moment. Er is veel mogelijk wanneer iedereen rekening houdt met elkaar en het bos.

Bosregels

Voor activiteiten in de natuur gelden een aantal regels waarmee we overlast naar anderen zoveel mogelijk kunnen beperken.

1. Geen activiteiten op of langs ruitersporen.
2. Blokkeer geen paden met bouwsels en touwen.
3. Ruim materialen zoals touw, lint en bewegwijzering na afloop z.s.m. op.
4. Gebruik geen spijkers en schroeven in bomen.
5. Gebruik geen versterkt geluid.
6. Geen activiteiten na zonsondergang.
7. Maak geen vuur.
8. Beschadig geen bomen en/of struiken.

Contact

Organiseer je een activiteit met je groep? Meld dit dan bij Staatsbosbeheer. Bel even of kom langs, je bent van harte welkom op ons kantoor:

Ballumerweg 44
9163 GB Nes
0519-542600

Veel speelplezier op Ameland!

Benutten

Ameland is één van de populairste Wadden-bestemmingen. Al deze bezoekers (maar ook bewoners) stellen eisen aan de voorzieningen die het eiland te bieden heeft. Ook Ameland gaat hierin mee met de tijd. De gebieden die Staatsbosbeheer beheert kunnen hiervoor benut worden, zolang dat de natuur niet schaadt. Kwetsbare gebieden ontzien we dus. Op plekken waar het toch al druk is en de natuurwaarde beperkt, is ruimte voor intensievere recreatie. Zo stellen we bijvoorbeeld een stuk bos bij de Vleijen beschikbaar voor een klimparcours. Ook houtoogst blijft mogelijk.

| In de bossen van Ameland staat natuur voorop, maar is het ook mogelijk het hout duurzaam te benutten.

| Langs de Langweerdijk zijn zieke essen verwijderd.

Essentaksterfte

In 2017 werd duidelijk dat grote aantallen essen in Nederland besmet zijn met een schimmel. Deze veroorzaakt zogenaamde essentaksterfte, een ziekte waaraan de bomen uiteindelijk sterven. De schimmel komt oorspronkelijk uit Azië en is per ongeluk ingevoerd in Europa. Hij verspreidde zich met de wind en kan zo kilometers overbruggen. Om verdere verspreiding van de ziekte te voorkomen kapt Staatsbosbeheer landelijk noodzakelijkerwijs grote stukken bos met essen. Op Ameland blijft de schade gelukkig beperkt omdat hier weinig essen staan. Langs de Landweerdijk hebben we een windsingel verwijderd. Middenin een bosvak bij de Vleijen staan ook essen. Deze blijven nog even staan, zolang ze geen gevaar voor voorbijgangers vormen.

| Behalve machines zetten we soms ook ouderwetse paardenkrachten in.

| Takken en boomtoppen versnipperen we voor gebruik als biomassa.

Brandhout

Staatsbosbeheer blijft ook in de toekomst brandhout leveren aan eilanders. In de winter van 2016-2017 is de verkoop van hout tijdelijk stilgelegd i.v.m. met meerdere ongevallen in Nederland. Nu is besloten dat particulieren niet meer zelf bomen mogen zagen in het bos. In plaats daarvan zaagt Staatsbosbeheer het hout in kortere stukken, waarna het langs het pad afgehaald kan worden. Jaarlijks oogsten we op die manier circa 150 kubieke meter brandhout uit de Ameland bossen.

Goede samenwerking

In september 2017 bezocht ik met gemeentelijk medewerker Koen van den Driesche een aantal projecten van Staatsbosbeheer, die door Marjan Veenendaal werden toegelicht.

Zo zag ik bij Hollum op de Jan Roepeheide hoe door het plaggen van de bovenlaag een prachtig afwisselend en waardevol natuurgebied is ontstaan. Even verderop, in de Roosduinen, kan door het verwijderen van helm het zand weer in beweging komen. Door deze werkzaamheden wordt verruiging en vergrassing tegengegaan en ontstaat een dynamisch, rijk en gevarieerd duingebied. Het verwijderde helmgras werd lokaal weer verwerkt langs paden in de duinen.

Ook bij de laatste Natuurwerkdag, die op 4 november op de Vlakte van Polet plaatsvond, werkten Staatsbosbeheer en de Amelanders met wederzijds enthousiasme aan het natuuronderhoud. En wist u dat Staatsbosbeheer dit jaar met bewoners uit elk dorp op stap is geweest om te vertellen over natuurbeheer en om ideeën uit te wisselen?

Deze voorbeelden kenmerken de kracht van Staatsbosbeheer op Ameland: op lokale schaal met bewoners en gemeente werken aan het eilander landschap. Op de boswachtersblog doet Marjan en haar collega Robert Pater hiervan op boeiende en luchtige wijze verslag.

Juist door ook oog te hebben voor de eilander belangen kan een goede basis gelegd worden voor een duurzaam en gedragen natuurbeheer op Ameland. Daarbij kan je elkaar helpen: door soms even stapje terug te doen en op andere momenten door uit te leggen waarom het goed is kwetsbare natuur extra te beschermen. In gesprek blijven is hierbij van het grootste belang. Uiteindelijk koesteren we dezelfde liefde voor ons prachtige eiland.

Steeds als ik fiets over Ameland, langs de Feugelpölle, door de Lange Duinen Zuid of langs het Nesserbos, zie ik met genoeg overal de resultaten van onze goede samenwerking. De samenwerking om Ameland mooi en natuurlijk te houden.

Peter Pot,
wethouder Ameland

| De nieuwe trekker, met op de achtergrond de oude trouwe Fendt.

Nieuwe trekker

Begin 2017 is een nieuwe trekker in gebruik genomen. Na een aanbesteding bij drie merken is de keus uiteindelijk gevallen op een Valtra. We gebruiken de trekker voor veel verschillende werkzaamheden, waaronder bosbouw, maaien en klepelen. Speciaal voor het maaien en klepelen is de Valtra ook uitgerust met een frontfinrichting, zodat de maaier aan de voorzijde gebruikt kan worden. De chauffeur (Jetse Nagtegaal in dit geval) heeft daardoor beter zicht op het werk. Bij de aanbesteding is ook gekeken naar de milieueisen waaraan de trekker moest voldoen. Staatsbosbeheer voert op Ameland een deel van de machinale werkzaamheden zelf uit, maar roept ook vaak de hulp in van aannemers.

FSC audit

Elk jaar wordt Staatsbosbeheer door een FSC controleur bezocht om te kijken of we voldoen aan de eisen die het FSC®-keurmerk voor goed bosbeheer stelt. Dit jaar werd Ameland bezocht, net als acht andere gebieden uit verschillende provincies. Naast de vaste controlepunten zoals de wijze van houtoogst en de veiligheid lag de focus op ecologie, beheer van bosreservaten en toplocaties. In het veld werd uitgebreid stil gestaan bij ons bosbeheer, de monitoring en het behoud van natuurwaarden. De conclusie van de auditor was dat we voldoen aan de eisen en hij gaf terug aan de teams: "De mensen zijn enthousiast over hun gebied en het kennisniveau op het gebied van ecologie en monitoring is goed." Hij was erg te spreken over de openheid en gedrevenheid van de medewerkers.

Klimpark Ameland

De Vleijen heeft een hoog recreatief karakter. Het water, klimtoestellen en het bos, fiets-, wandel- en ruiterspaden die het gebied doorkruisen zorgen ervoor dat veel mensen daar naartoe

| Bij de Vleijen is sinds dit jaar een paintballterrein.

trekken. In 2016 zijn de Gemeente Ameland en Staatsbosbeheer benaderd door twee ondernemers die in het bos hun bedrijf wilden vestigen. In het voorjaar van 2017 heeft Paintball Ameland zijn deuren geopend. Komend jaar hoopt ook

| De Soay-schapen begrazen een groot deel van Roosduinen.

de andere ondernemer een start te maken met een klimpark, met eventueel een klimtoren met een tokkelbaan. In Nederland bestaan op verschillende plekken al klimbossen, variërend van enkele meters hoog tot zelfs 18 meter hoog. Op Ameland worden deze maximale hoogtes niet gehaald omdat de bomen niet zo hoog zijn. Beide ondernemers richten hun pijlen op volwassenen en kinderen. Staatsbosbeheer heeft in samenspraak met de gemeente voor dit initiatief een stuk bos beschikbaar gesteld en zal een vergoeding ontvangen voor het gebruik.

Soayschapen

De proef met het verkopen van het vlees van Soay schapen heeft in 2017 geen vervolg gekregen. Staatsbosbeheer is er voorstander van om dieren die naar de slacht gaan zoveel mogelijk als eilandproduct op Ameland te verkopen. Nieuwe initiatieven voor de verkoop in restaurants zijn altijd welkom. Jaarlijks selecteren we enkele dieren die uit de kudde verwijderd worden. Dit doen we om zo de begrazingsdruk in de duinen te beheersen. Teveel schapen zorgt voor een erg korte begroeiing waar duinplanten geen kans krijgen.

| Kennisuitwisseling met Terschellingers over het beheer van het eiland.

Bezoek Terschellingers aan Ameland

Op 11 maart hebben we samen met It Fryske Gea een delegatie van Terschelling rondgeleid over het eiland. Dit gebeurde in het kader van het opstellen van een toekomstvisie voor de Boschplaat. Dit gebied vergrast en groeit amper mee met de zeespiegel. Op Ameland hebben we o.a. op de Hon een goed voorbeeld van een kweldergebied dat op natuurlijke wijze functioneert, zonder ingrijpen van de mens. De duinen op de Hon zijn grotendeels op natuurlijke wijze ontstaan en worden doorsneden door washovers. Dit zorgt voor variatie en ophoging van de kwelder. De ervaringen van Ameland helpen onze collega's op Terschelling bij het opstellen van het nieuwe plan. Op die manier benutten we de kennis die we hier opgedaan hebben.

Nieuwe boswachter: Marline Wennink

Per 1 september heeft het team van boswachters op het eiland versterking gekregen van Marline Wennink. Marline gaat vooral aan de slag in het terreinbeheer: maaien, onderhoud van paden, zagen etc. Als onderdeel van de inwerkperiode heeft ze vergelijkend warenonderzoek gedaan op de eilanden Terschelling en Vlieland. Onze nieuwe collega stelt zich graag aan jullie voor.

Van oorsprong uit Twente

Mijn naam is Marline Wennink en ik ben opgegroeid in Twente, omgeving Enschede. Ik ben in 2010 op het AOC-Oost Almelo gestart met de opleiding Bos- en Natuurbeheer. Deze opleiding heb ik in 2014 succesvol afgerond, waarna ik mij heb gespecialiseerd in boomverzorging. Daarvoor heb ik de cursus European Tree Worker gevolgd. Met een jaar was dit afgerond en ben ik mijn eigen eenmanszaak gestart. Dit liep goed, maar omdat ik boswachter wilde worden heb ik wel altijd gesolliciteerd op vacatures die mij echt aanspreken.

Passie voor natuur

Zelf heb ik altijd een grote passie gehad voor de natuur. Van jongs af aan ging ik al met mijn ouders mee naar het bos, en toen ik ouder werd ging ik fotograferen. Daarnaast is mijn hobby het prepareren van dieren. Die passie voor de natuur zat er al van jongs af aan in. In groep 7 riep ik al dat ik boswachter wilde worden. Ameland bracht mij die droombaan; Een mooie uitdaging en een grote stap. Maar dit alles is het zeker waard. Gelukkig heb ik vrij snel toen ik op Ameland aan het werk ging een woonplek gevonden in Buren. Na nu bijna een half jaar aan het werk te zijn op het eiland, kan ik zeggen dat het me nog beter bevalt dan verwacht.

Ik zie er naar uit jullie te ontmoeten in het veld, spreek me gerust aan!

Jouw foto als cover van het Jaar in Beeld 2018?
Stuur je foto in hoge resolutie naar
Ameland@staatsbosbeheer.nl
o.v.v. cover 2018

Volg ook:

Boswachter Marjan Veenendaal: @bosw8erameland

Boswachter Robert Pater: @boswachter_robort

Staatsbosbeheer Wadden:
www.facebook.com/staatsbosbeheerwadden

Weblog Staatsbosbeheer Ameland:
www.boswachtersblog.nl/ameland

Boswachter Marline Wennink: @marline_wennink
Boswachter Marjan Veenendaal: @boswachter_ameland

www.staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer Ameland

Ballumerweg 44
9163 GB Nes
0519-542600

© Staatsbosbeheer, december 2017
| Tekst: Staatsbosbeheer, Jolanda de Kruyf
| Fotografie: Staatsbosbeheer, Gemeente Ameland

Vormgeving Studio Eke van Mansvelt **bn**

A photograph of a young tree with green leaves in a field of purple heather flowers. The tree is in the foreground, slightly to the left of center. The background is a dense forest of green trees. The overall scene is bright and natural.

Staatsbosbeheer Ameland

Ballumerweg 44 | 9163 GB Nes

T 0519-542600

www.staatsbosbeheer.nl/ameland